

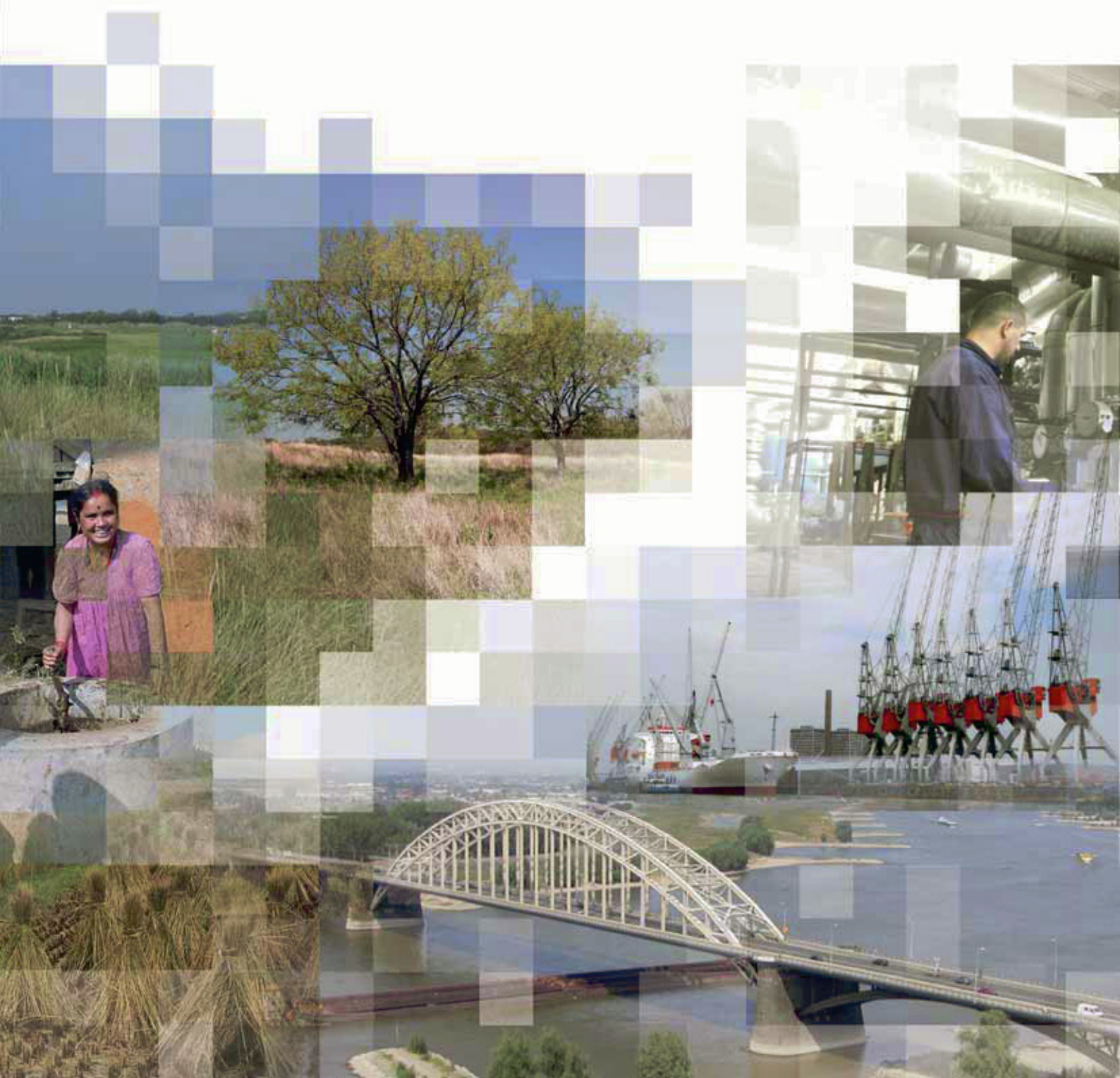

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ijsseluiterwaarden Olst

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

13 november 2012 / rapportnummer 2531-102

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER) en de aanvulling daarop

De Dienst Landelijk Gebied (Regio Oost) heeft het voornemen om de inrichting van de uiterwaarden van de IJssel tussen Olst en Veessen te wijzigen. De herinrichting moet leiden tot een waterstanddaling bij maatgevend hoogwater van 6 à 8 centimeter, de ontwikkeling van maximaal 450 ha nieuwe natuur en de versterking van de ruimtelijke kwaliteit en recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied. Herinrichting van de uiterwaarden vereist wijziging van het bestemmingsplan en het verlenen van een ontgrondingenvergunning. Om hierover te kunnen besluiten is een MER opgesteld. De gemeente Olst-Wijhe en de provincie Overijssel zijn bevoegd gezag voor respectievelijk de bestemmingsplan- en de vergunningprocedure. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de kwaliteit en de volledigheid van het MER.

Het MER maakt duidelijk dat de beschouwde alternatieven voldoen aan de taakstelling voor hoogwaterveiligheid en dat er goede beheerafspraken nodig zijn die enerzijds de natuurontwikkeling mogelijk maken, maar anderzijds ook de beoogde veiligheid borgen. In de Passende beoordeling (PB) zijn de effecten beschreven die het voornemen heeft op het plangebied, dat onderdeel is van het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'. De Commissie heeft geconstateerd dat in de PB de verwachte wijzigingen in de inundatiefrequentie en hun gevolgen voor de natuur onvoldoende zijn beschreven. Hierover heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. In vervolg op dat gesprek heeft de initiatiefnemer informatie aangeleverd over de gevolgen van alle ingrepen langs de IJssel op de waterstanden in het plangebied. Uit deze informatie kunnen indicatief wijzigingen in de inundatiefrequentie worden afgeleid.

De Commissie is van oordeel dat het MER, de PB en de aanvulling de informatie bevatten om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in een besluit over het bestemmingsplan en de ontgrondingenvergunning.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe. Hoofdstuk 3 handelt over aspecten die in het vervolgproces aandacht vragen.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Toelichting op het oordeel

Oordeel over het MER

In de toelichting op het plan, het MER en de PB wordt gesteld dat uitvoering van het project leidt tot wijzigingen in de inundatiefrequentie van delen van de uiterwaarden tussen Olst en Veessen. Uit het MER en de PB wordt niet duidelijk waar zich wijzigingen in de inundatiefrequentie zullen voordoen als gevolg van de uitvoering van dit project, noch hoe omvangrijk die wijzigingen zullen zijn. Daar waar zich wijzigingen in frequentie voordoen, kunnen (afhankelijk van de omvang ervan) veranderingen in de aanwezige habitattypen optreden.

Verder stelde de Commissie vast dat deze frequentiewijzigingen niet alleen bepaald worden door het project 'Ijsseluiterwaarden Olst', maar ook door maatregelen die elders langs de IJssel², in het kader van het project Ruimte voor de Rivier, zijn genomen of worden voorzien. Cumulatie met de gevolgen van deze (uitgevoerde dan wel ingeplande) maatregelen is te beperkt uitgewerkt en onderbouwd in het MER en de PB.

De conclusies in paragraaf 4.3 en 4.7 van de PB dat positieve, negatieve of geen effecten op een habitatype te verwachten zijn omdat de inundatiefrequentie op de betreffende plaats wel of niet verandert, achtte de Commissie dan ook onvoldoende onderbouwd.

De Commissie achtte deze informatie essentieel voor een goed onderbouwd oordeel over de effecten van de wijzigingen in inundatiefrequentie op gestelde natuurdoelen. Daarmee ontbrak ook de zekerheid over het behalen van die doelen.³

Aan deze bevindingen verbond de Commissie de aanbeveling om wijzigingen in de inundatiefrequentie als gevolg van alle ingrepen in het dal van de IJssel te beschrijven, om de gevolgen voor de natuurdoelen en de vergunbaarheid van het voornemen opnieuw te beoordelen en om zo nodig maatregelen (achter de hand) te formuleren.

Oordeel over de aanvulling

De aanvulling beschrijft de waterstanddaling die ter hoogte van het plangebied optreedt als gevolg van alle ingrepen in het dal van de IJssel. De daling wordt beschreven als functie van het debiet van de IJssel. Verder bevat de aanvulling een tabel met actuele overschrijdingskanssen, zijnde het gemiddelde aantal dagen per jaar dat een bepaald debiet en waterstand optreden in de huidige situatie. Uit beide gegevenssets, in samenhang met gegevens in het MER, leidt de Commissie af dat in gebieden die nu enkele dagen tot één maand overstroomd worden, de inundatiefrequentie met circa 30% kan afnemen als gevolg van de ingrepen. Ze acht het dan ook niet uitgesloten dat habitattypen die van inundatie afhankelijk zijn, zoals

² Het gaat hierbij vooral om de ingrepen bij Kampen, en in mindere mate bij Deventer en Veessen-Wapenveld.

³ Wat geldt voor de vegetatie, geldt ook voor de daarvan afhankelijke fauna. Uit het MER en de PB blijkt dat door het vergraven van een deel van de uiterwaarden het oppervlak aan grasland afneemt. Dit zal naar verwachting een negatief effect hebben op grasetende vogels, zoals ganzen en smienten (PB §4.2.4 op pagina 30 e.v.). Vanwege de toereikende draagkracht van het hele Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' wordt dit effect, ook in cumulatie met ingrepen elders langs de IJssel, als niet-significant beoordeeld. Ook hier ontbrak de onderbouwing van het geconstateerde cumulatieve effect.

stroomdalgraslanden, op hoger gelegen gronden zullen worden aangetast. Of deze aantasting gecompenseerd zal worden door de ontwikkeling van hetzelfde habitatype op lagere gronden, is onder andere afhankelijk van de bodemeigenschappen van die lagere gronden.

Naar het oordeel van de Commissie is afdoende in beeld gebracht hoe omvangrijk verschuivingen in inundatiefrequentie kunnen zijn. Over de gevolgen van deze verschuivingen voor de natuurdoelen zijn in deze fase moeilijk conclusies te trekken omdat:

- de situatie die zich uiteindelijk zal ontwikkelen met onzekerheden omgeven is;
- het weinig zinvol is om een 'winst- en verliesrekening' te maken voor alleen het plangebied IJsseluitwaarden Olst, aangezien doelen geformuleerd zijn voor het gehele Natura 2000-gebied.

Het goed monitoren van die gevolgen vindt de Commissie dan ook erg belangrijk. Een aanbeveling hierover is opgenomen in hoofdstuk 3 van dit advies.

3. Aandachtspunten voor het vervolgproces

De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

De Commissie constateert dat ingrepen kunnen leiden tot grondwaterstandveranderingen en daarmee tot zettingschade⁴. Het aantal woningen waar kans op zettingschade bestaat, wordt geschat op 50. Om zettingschade te registreren zal een meetprogramma opgesteld worden.⁵ Uit het MER wordt niet duidelijk hoe eventuele kosten van zettingschade verhaald kunnen worden.

- De Commissie beveelt aan om bij het besluit over dit voornemen aan te geven wie verantwoordelijk is voor het afhandelen van deze schade en welke procedure hierbij zal worden gehanteerd.

In het voorgaande hoofdstuk is geconstateerd dat de ontwikkelingen die zich in het plangebied zullen voordoen als gevolg van alle ingrepen langs de IJssel, onzeker zijn. Die ontwikkelingen moeten daarom goed gevolgd worden zodat ze, waar nodig, bijgestuurd kunnen worden. Monitoring en bijsturing van de ontwikkelingen binnen het plangebied zijn slechts zinvol als ze onderdeel uitmaken van het monitoring- en beheerprogramma voor het gehele Natura 2000-gebied 'IJsseluitwaarden'. Zoals eerder is aangegeven, zijn de natuurdoelen immers op dat niveau geformuleerd. Het is dan ook belangrijk om bijvoorbeeld aan te geven hoe zal worden gezorgd voor integratie van het monitoringprogramma dat is voorgesteld in het MER, in het programma voor het gehele Natura 2000-gebied.

⁴ MER, §5.4.5 op pagina 56 e.v.

⁵ Bestemmingsplan, p. 33-34.

- De Commissie beveelt aan om bij het besluit over dit voornemen aan te geven hoe gewaarborgd wordt dat het monitoring- en evaluatieprogramma voor het gebied IJsseluitewaarden Olst integraal deel uitmaakt van het monitoringprogramma voor het Natura 2000-gebied 'IJsseluitewaarden'.

Verder beveelt ze aan om aan te geven hoe en wanneer over eventueel te nemen aanvullende maatregelen besloten zal worden als gestelde doelen niet worden gehaald.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Dienst Landelijk Gebied, regio Oost

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel (coördinerend bevoegd gezag), gemeenteraad van de gemeente Olst-Wijhe

Besluit: wijzigen van bestemmingsplan en verlenen van ontgrondingenvergunning

Categorie Besluit m.e.r.: C16.1 en plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: realiseren van waterstanddaling, ontwikkelen van nieuwe natuur door uiterwaardvergraving en versterken van de ruimtelijke kwaliteit

Procedurele gegevens:

Aankondiging start procedure in het Weekblad voor Salland (Olst-Wijhe) d.d. 30 maart 2011
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 4 april t/m 16 mei 2011
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 1 april 2011
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 21 juni 2011
kennisgeving MER op de website van de gemeente Olst-Wijhe op 12 juni 2012
ter inzage legging MER: 22 juni tot en met 3 augustus 2012
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 29 augustus 2012
voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 6 september 2012
toetsingsadvies uitgebracht: 13 november 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Drs. R. Agtersloot

Dr. J. Lembrechts (werkgroepsecretaris)

Dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Dr. N.P.J. de Vries

Drs. F. Wijnants

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER de juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op

hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Partiële herziening bestemmingsplan Uiterwaarden van 13 juni 2012
- Milieueffectrapport. Royal Haskoning, 20 februari 2012
- Passende beoordeling. Royal Haskoning, 31 mei 2012
- Gronddepot Fortmond fase 4. Inzichten geluid-immissie alle activiteiten. Cauberg-Huygen, Notitie 20062576-06, 18 april 2008
- Luchtkwaliteitsonderzoek Millingerwaard in het kader van de Milieu Effect Rapportage. Royal Haskoning, kenmerk 9T6964/R0001/Nijm, 28 september 2009, conceptrapport
- Planstudie IJsseluiterwaarden Olst. Achtergrondrapport Hydraulica en morfologie VKA. Royal Haskoning, 16 februari 2012
- Rivierkundige effectbeoordeling maatregelen t.b.v. verlagen dwarsstroming. Royal Haskoning, kenmerk 9T9170.A0/N0012/901505/Nijm, 21 augustus 2012
- IJsseluiterwaarden Olst. Onderbouwing wijziging inundatiefrequentie. Royal Haskoning, kenmerk 9T9170.A0/N0001/901971/Nijm, 30 augustus 2012
- IJsseluiterwaarden Olst. Toelichting wijziging inundatiefrequentie. Royal Haskoning, kenmerk 9T9170.A0/N0013/901971/VVDM/Nijm, 16 oktober 2012
- Inundatiefrequentie uiterwaarden Olst. Programmadirectie RvdR, kenmerk RvdR/2012/2262, 4 oktober 2012

De Commissie heeft kennis genomen van de twaalf zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 27 augustus van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Ijsseluiterwaarden Olst en de aanvulling daarop

ISBN: 978-90-421-3593-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

